

Рисунг О. САДЫГЗАДА

МИНКАЧЕВИР АЧЫЛДЫ ӨЛКӘЙӘ НУР САЧЫЛДЫ

К И Р П И

№ 1 (37) Бақы, январь 1954

„Коммунист“ газетинин нәшри.

Гиймәти 1 м. 50 г.

БРАКАЯГТАБ

Магазинни багагында нөвбәйә дуранлары көрәндә тәзәчүбләнәдм. Чүнки һәрәнин элнндә, голтуғунда чүт-чүт аягтабы вар иди. Даяныб бу сирни өйрәнмәк истәдм. Әлә бу заман бир гадын нөвбәйә дуранлаға янашды:

- Ахырынчы кимдир?
- Алмага кәлмишсиниз, гайтармаға?
- Ушаг аягтабысы алмаг истәйрәм.
- Нөвбә гайтаранлар үчүндүр...

Нөвбә кет-кедә узанырды ки, бирдән магазинни гапысы ачылды. Мүштәриләр дейнә-дейнә ичәри дахил оlanda магазинни мүдир ионлары күләр үзлә гаршылады.

— Хош кәлмишсиниз, һеч ганынызы гаралтмайны, нийә кәлдинизни билирәм. Бу саат һамынызы йола салачагам.

Мүштәриләр бир аз сакит олдулар. Мүдир исе гайтарылан аягтабылары алыб, бир тәрәфа туллайыр вә тәзәсини вериб дейрди:

— Апарын, сагылаге лакин, экәр бунларын да алты гопса, кәйә төкүлсә, тикиши сөкүлсә, кәтирәрсиниз енә дейншидрәнк.

Ишин кедшиндән вә сөһбәтләрдән баша дүшәдүм ки, бунлар дүнон-сраға күн сатылан аягтабылардыр, үзүгара чыхыб, инди дейншмәйә кәтирбләр... Ярым саат кечмәшиди ки, магазин бошалды, гайтармаға кәләнләр дагы, алмага кәләнләр исе наразы галыб дагылышдылар. Мән мүдирә яхылашыб: — Бу нә тәһәр әйваләтдүр — дейә суал нердим. О мәнн баша салды ки: — Даһа нә тәһәр әләйин, яхам әддә галмамаг үчүн мәчбурам ки, брак аягтабы-

лары керн алыб, тәзәсийн верәм. Чүнки Бакыдакы аягтабы фабриклары кейфийәтлә нөв мәсәләсинә фикир вермирләр. Отурублар фабрикдә, кәзләрн мүштәрини көрмүр, үзләрн да утанымр. Бир учдан тикиб өтүрүрләр бизе сары. Мүштәриләрә биз үз-көз олуруг. Аз галыб ки, магазинни лөвәсинә бир «Р» һәрфи әләвә әләйәк, «Брак аягтабы» дөнүб олсун «Брак аягтабы».

— Аягтабыларын кейфийәти пидирсә, гәбул әтмәйин!

— Нә вахта гәдәр? Кечән илин он бир айында аягтабы тикәнләрлә бизим арамызда 222 дәфә чәнә-богазымыз олуб. 222 дәфә акт языб, 200 мин манатлыг брак аягтабыны өзләринә гайтармышыг. Онлары чәримә әтмишик.

— Кимә гайтармысыныз?

— 91 мин манатлыг Микоян адына фабрикә, 45 мин манатлыг Чаңчугазов адына фабрикә, 51 мин манатлыг фәрди-тикиш фабрикна, бир гәдәр да ердә галанлаара. Язда гыш аягтабысы верирләр, гышда сәндәл тәклиф әләйрләр. Бир дә көрүрсән ки, гәфәсәләримиз долуб, 43-44 нөмрәли аягтабыларла. Бир айдан сонра исе 39-дан баша гадын аягтабысы тапылмыр. Биз гырагы хәлли гадын аягтабысы истәйирик, онлар бизә богазды киши чакмәсә верирләр. Мүхтәсәр ки, бу саат амбарларымызда миллион ярым манатлыг сатылмайн вә сатылмаг үмиди олмайн аягтабы вар. Сатдылармыз да ки, белә...

— Гайтарыланлар һагында фикриниз нәдир?

— Нә фикир олачаг, ити өлдүрәнә сүрүтдүрүрләр.

Сөһбәт бу ерә чатанда енә дә бир дәстә адам әлләриндә аягтабы ичәри кирди.

Мүдир бунлары да күләр үзлә гаршылайыб, көйнә гайда илә аягтабы алыб дейншидрәмәйә башламышды ки, бирдән әл сахлады. Рәнкли шевродан тикимиш гәзбел аягтабынын о тәрәф-бу тәрәфинә бахыб деди:

- Вәтәндаш! буну апар Маштаға.
- Нийә?
- Чүнки, буну Маштаға район сәнәе комбинаты тикиб. Артикулу 5202-дир, гиймәти 23 манат. Рәнклинн төкүлмәси вә тикишләрин сөкүлмәсиндән, әйрилийндән билмишәм. Әзү дә сизин үчүн айыбдыр ки, башга магазиндән алдыгыныыз малы бизә гайтармаг истәйирсиниз.

Мүштәри кәнара чәкиләндә башга бириси ири батинкалары мүдирә узатды:

— Бас бунлары һара гайтарым?

Мүдир батинкалары алыб бахды, алты манш тәкәри галынлыгында үчат резиндән олан аягтабы чох бәдһейбәт көрүндү.

— Нә, бунлар да артелләримизин мәһсулудур. һәрчәнд ки бунлары йүкүл сәнәе мәһсүсәләринин ишчиләри тикиб, амма чох агырдылар. Кәрәк буларын һәр тайы, я үч, я үч килограм ярым олсун.

— О агырлыгында да аягтабы олар?...

— Олар, олар, агыр аягтабылар да олар. Ону су алтында ишләйиләр кейрләр. Әлә аягтабынын алтына гәсдән гургушуун вурурлар ки, су алтына энмәк асан олсун.

Мүштәри бу сөзә күлдү аэ:

— Бу аягтабы илә су алтына да энмәк олмәз. Тикишләри әтибарлы дейил, су буряхыр—деди.

Дүкана кет-кедә даһа чох мүштәри топлашанда мүдир деди:

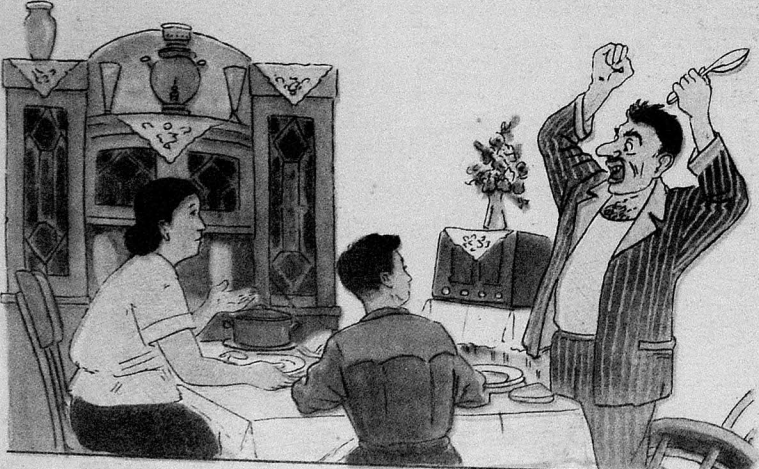
— Бакы шәһәр универмагы аягтабы кейһәнләрә кениш миғясдә хидмәт әтмәк мәгсәдилә 50 мин тиражла тәлимат чап әдид, алычылар арасына йәмишдыр. Инди мән о тәлиматын ба'зи һиссәләрини сизә охуячагам ки, билмәдикләринизн өйрәнәсиз. «Аягтабыларынызы горуюн... Дар аягтабы аягда чох кетмир... Чох кениш аягтабы да аягда чох кетмир... Ич тәрәфиндәки бүкүк ерләриндә гатланышлар әмәлә кәлир. Аягынызы, аягтабынын дабандан юхары һиссәсинә дирәйиб әзәмәйн. Аягтабыны аягыныздан чыхаран кими һамар гәлибә кечирин! Соуг вә истидә лак аягтабы кеймәк мәсләһәт көрүлмүр».

Мүдир сөзүнү гуртарыб, стулдан дүшдү. Бир нәфәр деди:

— Универмаг чох сағ олсун ки, белә тәлимат языб әшитмәдийимиз, көрмәдийимиз вә билмәдийимиз ишләри бизә әйрәтди. Чүнки брак аягтабылары тәлиматсыз кеймәк олмәз. Онлары судан, истидән, союгдан, кейиниб-әйилмәкдән горумаг ләзимдыр. Амма, йоллаш мүдир, яхшы олар ки, биз алычыларын алындан аягтабы истәсал әләнләрә дейәсиниз ки, фабрикинизин, комбинатынызын, артелининиз адыны, шәрәфини горуюн. Брак аягтабы истәсал әтмәйн, аягтабыларынызы горуюн!..

М. ЧАНАКИР

Рәсәм 3. КӘРИМБӘЙЛИ

АРВАД— А киши нә гышгырырсан, бура сәнин үчүн идәрә дейил ки?..

Душман Салех Молла Салех

Башында хурмайы папаг, элинде тәсбей, эйиндә лаббадәфасон палтосу олан вә тез-тез назик гара саггалыны тумарлаян бу «ениетмә» молланы көрәндәр онун нә юванын гушу олдуғуну тәсәввүрә кәтирә билмирләр.

Молла Салех бир вахт вар иди, Губада чәкмәчилик эдиб, күндәлик рузу-суну намуслу зәймәтлә газанырды. Элә ки, муфтәхорлуг эшиги вурду онун башына, чәкмәчилик күзүндән дүшдү вә башлалды сәдәлөвһ адамларын ағлына ямаг вүрә-вүрә гарныны охаламаға.

Салех һәлә молла Салехлиһә чатана гәдәр йүз күзәйә гулл гойду, йүз рәнкә кириб-чыхды. Анчаг бу рәнкәдән-рәнкә боянмаг бирдән-бирә олмады, тәдричлә биринчи пилләдән, икинчи пилләйә, икинчидән үчүнчүйә дырмашмаг йолу илә олмушдур ки, биз дә охучуларымыза бу барәдә мәлумат вермәк истәйирки.

Салех һәлә Губада икән чәкмәчили. йи атыб өзүнү вермишди театра. Артистлик эдирди. Ойнадығы роллардан бириндә сәси өзүнә хош кәлиб демишди: — Әй гафил инсан, нә көрмүсән Губада? Сәнин ерин Бақыдыр, Бақы. Бу шәртлә ки, элиндә сәдәф гавалын ола, янында һавадарын.

Һавадар тапмаг чәтин иди, гавал тапмаг асан. Арвадынын вә ушагларынын богазындан кәсиб 300 маната бир гавал алан кими өзүнү верди Бақыя. Һавадар да өз аяғы илә кәлиб чыхды. Салех олду Азербайжан Дөвләт филармониясы янындакы эстрадаһын артисти. О, Бақыда сәһнәйә чыкыб охуюр, мәһәһрәмлик вә оручлугда да Ләнкәрана гастролда кедирди. Ләнкәрана чатар-чатмаз гавалы кишәлиб, палтарыны дөйишир, масчидләрдә ноһәханлыг эдирди. Гастрол нәтичәләри муфтәхорлуг һөвәсини бирә-он гат артырды. Тойларда шабаш, ясларда хейрат, эза күнләриндә нәһар, өлү ерләриндә верилән эһсанла чан бәсләмәк яман олмады.

Ханәндәлик вә ноһәханлыг өз ериндә, анчаг онуи үрәйиндән тамирлик дә кечирди. Бу сәһнәдә дә бәхтини сынамаг истәйирди. Бир нечә вахт Бақы күчәләриндә марожна сатыб ушаг-мушаг алдатмаг кечинди.

Салех өз сәсинин гәдрини билән адамдыр. О һеч разы ола билмирди ки, бу көзәликлә сәс күчәләрдә «марожна» дейиб багырмаға сәрф эдилсин. Сәсин һараб олмағы бир тәрәфә дурсун, марожна сатмаг Салехдән зәймәт дә тәләб эдирди. Ләкин бу онун йох вичданына

сығышан шей дейилди. О, һятыны зәймәтлә тә'мин этмәк фикрини башындан чыхартмышды.

—А киши, мән бу сәслә мәчлисләрдә саггалды ушагларга ган ағладарам, һеч рәвадырмы ки, күчәләрдә бош-бошуна гышгырыб багырам? Нә вар, мән марожна сатырамы.

Анчаг бурасы вар ки, мәрсийә дәмәк, ноһә охумаг, миначәт чәкмәк, өлү ериндә эррәһман охумаг үчүн аз да олса савад лазым иди. Бу да ки, Салехдә һеч дибиндән йох иди. Залым оғлу нә гу'ран охуя билирди, нә Күлүстан. Чох фикирләшди, савадсызлыгы дәрә эләйиб үрәйинә салды, ләкин бирдән-бирә элә бил ятмышды айылды:

—А киши, бу гара-гура фикирләр һарадан кәлиб долур мәним башыма? һансы мәрсийәһандан савад сорушулар ки, мәндән дә сорушулар! Ики нәфәр имамдыр, бир нәфәр Езид, кәс имамын башыны сәд ганыны Езидин үстүнә, ким сәндән изаһат истәйәчәк? Ағзына кәләни де... Сән Езиди сөйдүкчә, бейиш-тә кедиб һуру вә гылман гучагламаг һөвәсинә дүшән гулағаткүлүләрин сәндән даһа чох хошу кәләчәк.

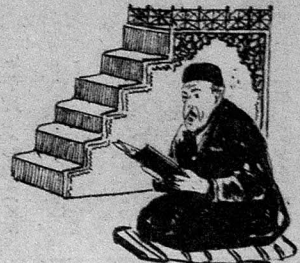
Салех янылмады. Анчаг репертуары артырмаг вә тәзәләмәк лазым иди. Өзүнү верди хейрат мәчлисләриндә чыкыш эдән «тәчрүбәли» мәрсийәханларын янына. Өзүндән маһир моллафасон фырылдагчыларын охудуғлары шәһәрләрдән бир нечәсини эзбәрләди. Кәрбәлә һадисәси нағылларыны өйрәнди. Залым Шүмүрүн зәрбәли хәчәриндән, мәзлум имамын дад-фәрядиндән үрәк яндыран парчалар һазырлады. Улкүчүнү итиләйиб дүшдү мәсчидләрә, тәзийә мәчлисләринә.

О һарая аяг басды, алтына дөшәк, даһына балыш сөйкәднләр. Габағына янында лимон, пүррәнк чай кәтирдиләр. Усту хурушу ялов бошгабыны эввәлчә она тәгдим этдиләр. Еди, ағланды, олду һәриәтди вә шәһрәтли мәрсийәхан.

Инди молла Салехин бирчә дәрди вар. Бу дәрди ону саралдыб кора апармаса яхшыдыр. О, һәмишә сәһбәтарасы дейир:

—Һейф ки, көзәл күнләрим чәкмәчиликдә, артистликдә, ханәндәликдә, марожначылыгда чүрүлү. Йохса мән биләрдим, бу гоюнлары нечә гырхардым.

Ә. СӘФӘРОВ

Э. С. СӘФӘРОВ
1945

ЭЛИ АШЫНДАН ДА, ВЭЛИ АШЫНДАН ДА...

— Ай шабалыт алан, яхшы фындыг вар аа...

Мәммэд Мусаев бир нечә дәфә малыны тәрфиһләйһәнән сонра янындакы гоча кишиһә деди:

— Богазым йыртылды, бу шөгәриби алан да йохдур ки, чаным гуртарсын. — Тәзә алверчийә сҗайырсын, бала— дейә гоча киши элиндә тумарладығы һейваны ерә гоуб, сөһбәтә киришди.— Гыш-гырмагла мал сатылмаз, кәрәк мүштәриһин бош дәмәрыны тутмағы бацарасан.

— Дүз дейрһән әми, бу пешәйә тәзә әл атышам... өзүм агрономам.

Мәммэд Мусаев кәнд тәсәррүфат техникуму энтөмолог ихтисасы илә битирдийһин, һәлә ики илә дө битки мүдафиси факултәсиндә охулуғуну кениш данышмаг иһәди. Анчаг вахт аз иди. Она көрә дә сөзүнү гыса әләди:

— Хүләсә... бир нөмрәли чөрәк заводунда бабзалыг әдиб баш кирләйрди.

— Нә олар, бабзалыг өзү дә әлә сәң дедийһин агрономлуғ киши бир шейди,— дейә киши башыны тәрпәтди.— Яхшы, бас бу мәктәбдә сәнә мал алыб-сатмағы өйрәтмәйһиләр? Шабалыт да, фындыг да әлә кәнд тәсәррүфат малыдыр да.

— Дейсәң мәни долайырһән?

— Доламаг нә үчүн... Киши сөзүнү дейә билмәди. Бир нечә гадынын она яхылашдығыны көрән Мәммәд малыны тәрфиһләмәйә башлады:

— Ай шабалыт алан, кәһраба киши сапсарыдыр, яхшы фындыг да вар аа...

Гадындар әлләриһәнән зөнбилләри ерә гоуб, шабалытдан сечиб тәрәзийә аتماга башладылар. Мәммәд һәм гадындарла мөшгүл олур, һәм дә кишиһә чаваб верири.

— Әвими Кәнд Тәсәррүфаты Назирлиһиндә йыхдылар, әризә вердим ки, кедирһән агрономлуға... Ай бачы һамысыны сечдин ки, белә олмәз ахы... Әризәми гәбул әдиб, кәндәрдиһәр Гуттаһән МТС-һә...

Ай бачы әлиһи сахла. Орадан мәни гайтардылар назирлиһә, дедиләр ки, еримиз йохдур... Ай бачы көрүрсән ки, тәрәзинин көзү агыр кәлир, һара долдурурсән, бир инсафын олсун... Тәзәдән гайтдыһән назирлиһә, онлар мәни енә дә Гуттаһәнә кәндәрдиһәр, дедиләр кет, гәбул әдәрләр... Ай бачы... Енә дә МТС-дә кәтүрмәдиләр, мән дә әләчсыз галыб, орадан бир аз фындыг... Ай бачы һара кедирһән, бас пулу?, һә... шабалыт алдым ки, бурада сатым, башымы кирләйһим, чүнки әли ашындан да олмушам, вәли ашындан да...

h. һӘСИ

„ГӘНВӘ-СУДХАНА“

„Бакы ресторан вә гәһвә трестинин, шәһәрдә он едди бүфетһи, отуз ики гәһләләтһисы он-он ики хаш-чызбызханасы, он дөрдә ләтәкү вә бирчә дәнә гәһвә-судханасы вар ки, о да 20 илдир К. Маркс адына бағын габағында олур.

Гәһвә-судхана ийрми ил бундан габаг да аракәсмәси сөкүмлүш ики дуканда ерләшриди, инди дә... Нә артыб, нә әксиләб.

Гәһвә судхананын гәһвәләриндә шәһаб вә конякын бутун нумунәләри дүзүлдүбр. Бакыда әлә бир гәһләһәлти тапылмаз ки, бу гәдәр гастрономия чешнәләринә малик олсун. Һәтта гапынын сағында вә солунда „Бакал илә шампански сатылар“ сөзләри дә язылмышдыр. һәм бири ки, шампанскиһин нә гәһвәйә дөхли вар, нә дә судә... Әкәр студларын лахланмасындан әһтият әләмәйиб, чиркди суфрәләрдән ийрәнәсәһиз, отуруб менюя бахацаг вә бурада азы етмиш едди чүр ички вә гәһләләтһисы ады охучагыһынны, анчаг чайын я какаонун вардығы һагында һеч бир әләмәт көрмәйәчәкһисиниз. Чай иһәсәһиз, дегәһчәкләр:

- Йохдур,
- Ики йүз грам сметан!
- Гуртарыб.
- Бир стәкан гәһвә!
- Сәһәрләр олур.
- Бир стәкан матсон!
- Олмур.
- Әләи грам шит я!
- Дүнән кәлсәйдиниз вар иди.
- Бир стәкан суд!
- Бу күн суд кәлмәйиб.
- Бәс ичмәйә нә вар?..
- Коняг, шампански, ликйор,
- Бәс емәйә нә вар?!
- Сосиска, бир дә говурма.

—Онда нийә буранын адыны гәһвә-судхана гоубсунуз?

—Мән нәчйәһәм, нә вериләр ону да сатырам. Дөвәдән бөйүк фил вар.

—Фил кимдир?

—Нисаханым Әһмәдова.

Гәһвә-судхананын директору Нисаханым Әһмәдова сизин яһныһыза кәлсә, о гәдәр дил төкәчәк ки, билдикләриниз дә ядыһыздан чыхацагдыр. О судун, гатығын хүсүсийәһитиндән данышацаг вә сизә сүбүт әдәчәкдир ки, гыш айларында суд вә гатығы бир суктадан артыг сахлаһанда гыч, ырыр, сизә масәләһәт көрәчәк ки, гыш айларында гатыг емәйһисиниз, союгдуғ кәтирһир, коняк иһин чаныһыз гызышсын.

Әкәр шикаһәт дәһтәриһин иһәсәһиз Әһмәдова күләчәк. Адәтән шикаһәт дәһтәриһин иһәһәһидә мүдирләрин вә сатычыларын гәһи гаралыр, амма бурада дәһтәриһ бөйүк һәвәслә вериләр. Билдиләр ки, нә язачагыһынны. Сиз язачагыһын сөзләрдән дәһтәриһ I, II, III чилдләри долуб, IV чилдлин а гәһәһ ахырынчы вәргиндә иһәддинһиниз яза биләрсиниз. Бу язылардан Әһмәдова һеч бир зәрәр тохунмаз.

Өз-өзүнүзә фикирләшәчәкһисиниз ки, ахы бу, нийә беләдир?!

Нә сәбәбә Бакы киши бөйүк бир шәһәрдә тәк бирчә дәнә гәһвә-судхана вар, онун да дөрд чилд шикаһәт күтабчасы?..

Бу суала нәһинки Әһмәдова, һеч Бакы тичарәти шөһбәсинин мүдир Мейһдиев илә „Ресторан вә гәһвә трестинин“ мүдир Мәһәррәмов да чаваб верә билмәз. Бу суалын чавабыны верә билсә, я кәрәк тичарәт назирлиһи версин, я да ки, „Йох әлә кәрәк тичарәт назирлиһи версин.“

Г. АСЛАН

Рәссам И. ӘЛИЕВ

САТЫЧЫ:— Ушағын әтиразына баһма, беш-алты илдән сонра бөйүк, палто өйһинә лап яхшы олар.

ХАЧМАЗДА, КОЛХОЗ БАЗАРЫНДА

— Йоллаш мүдир, белә дә базар олар? Палчыг дидәһди, су гуршагдан...

— Палчыг дидән, су гуршагдандыр... гәһәһәт дә борзандыр. Бу күнләрдә район малийә шөһбәсиндә мәнә дедиләр ки, сағ ол, Вәно Саруханяһивли, сәһин киши гәһәһәтчил мүдир ер үзүнә кәлмәйиб.

— Ахы палчығын гәһәһәтә нә дөхли вар?

— О дөхли вар ки, 1952-чи илдә базарын тәһмири үчүн бурахылан 70 мин манаты, 1953-чү илдә иһә 60 мин манаты хәрчләмәйиб, гәһәһәт әләмишәм.

— Бәс чамаатын әзийһәти?

— Чамаат долана биләр. Нечә ки, үч илдир доланыр. Әкәр 1952-чи илдә базары тәһмир әтсәйди, инди йәһин ки, хараб олуб кетмишди.

— Бәс әһалиһә мөдәһни хидмәт мәсәләси нечә олсун?

— Гардаш оғлу, мәнә башағырысы вермә, мөдәһнийәтә галса, сәнә о барәдә үч саатлыг лексия охуярәм. Мәнә план лазымдыр. Ер пулуму йығырам, планым да һәртәһәфли долур... һаһә нә мөдәһнийәтбазлыгдыр.

Н. ГАСЫМОВ

Вар-дөвләтинә бахан кими бир дө дигәтлә бахыб фәрәһләнди.

Өзүндән разы бир һалда адымлаһыйб варкәл эләди, сонра дивана узаныб элләрини пейсәриндә чатағлады, көзләрини пакәтләрдән айырмадан ызғыларынә зейһиндә тәһрағлады.

...Директорунә мә'лумат.

Һөрмәтлән директор Һодаш, сизә мә'лум ола ки, чүрбәчүр фырылдағ Йоллар илә идарәнизә сохуламш Чаһанкирин бизә яд бир үнсүр олдуғуну бүтүн шәһәр биләр. Белә ки, бу адымн атасы көчмишдә икинчи дәрәжәли килдә саһибн халис бағгал олмушдур. Бағгал олмушдур, демәли юмурта да сатымышдыр. Тарихдән дә бизә мә'лумдур ки, 1918—19-чу илләрдә империалист гошуналары Гағғалдан көчәндә бу адымн атасы бағгал дүһанында ширин алышверинә илә халғы истисмар эдирмиш. Дүшмән гошуналарына ағ-юурта сатырмыш, һәмин бу көрдүйүмүз Чаһанкирин әти, һаны о юмурталарин газанчы илә мая тутуб. (Халиш эдирәм адына да дигәт әтирсиниз: Чаһанкир халис империалист адыды; әлбәттә ки, тәсадүфи дейилдир! Фәрсаца биләһәлләрдән сорушун!) Әминәм ки, белә бир хәбис-маядан йоғурулмуш адымн илә фәсад саһибн олдуғу, бизә нечә зилә вердий һәр кәсә мә'лумдур вә биринчи нөһбәдә сизә, нечә ки, бир сайығ йолдаш.

Һачы оғлу ыздығларынә сәтир-сәтир зейһиндән кеширәндә, илдырмын вурмуш кими дик галды: «Әдә мән нә гайырмышам, чорт вазми!».

Тез пакетин бирини ачды. Дигәтлә охуду. «...Бу адымн атасы... Халғы истисмар эдирмиш... Дүшмән гошуналарына ағ-юурта сатырмыш...».

Һачы оғлу бармағынә дишләди: «Элә чыһыр ки, дүшмән гошуналарына да истисмар эдирмиш Көр мән нәһәр ызмышам... Белә кетсә дейчәкәләр балам, киши дүшмәни истисмар эдирмиш. Пис иш көрүрмүш ки, нә истайырсан?»

Һачы оғлу ызасынын бу ерини тамам гаралады. Пакәтләрин һамысын чырыб суратларн тәзаләди, ени пакәтләрә гоҗду.

Һачы оғлу өз пәһсиндә стаһылә нә майир иди. Әрзинән ахырында бир һәдә көлмәйи дә уячмазды: «Сиз ләзимн өлчү көртүрмәсиниз, биз совет адамлары мәчбуруғ юһары тәшкилатларә мурәчағәт эдәк.»

О, мәктүбларын һәр бирини айры хәтт илә ызыр, пакәтләри айры рәңкдә көтүрүр, айры-айры гутуларә салырды.

Көзләйридән ки, Чаһанкири ишдән гошунлар, я һеч олмаса ора-бура чаксинлә, о да юһары пилләғәндә әли чибиндә дяннәк папиросурун фысғартсын. өскүрсүн вә өз-өзүнә десин: «Инди көр ки, һачы оғлу әкән тохум нечә битәри!».

Һачы оғлуна бир-ики дәфә мустәнтиг чағырды, прокурор марағланды: Анчағ һачы оғлу һәр дәфә гошусу һағында «шаһид» кими данышды, балкә ә ыздығларына да бир шәһ артырмага чалышды.

Һачы оғлунын һесабына көрә кәрәк материаллар өз тәсириини кәстәрә иди. Кәрәк бу күнләр Чаһанкирин «митилини байыра ата идиләр...».

Дейсән онун хәялгәндән көчәни билирмишләр. һәйт һағысы чырылдады. Учабы бир милис һәфәри ичәри кириб онун адыны, фамилиясынә сорушду, дәфтәрә гол чәкдириб бир вәрәғә верди.

— Бағышлайын, бу һараданһар?

— Мәһкәмәйә чағырылырсыныз.

— Нечә йәни?

— Нечәси йохдур, охуюн.

Һачы оғлу вәрәғәни охуянда көзү бәрәлди: «Совет адамлары иштира атмагда тағсырландырылан һачы оғлунын ишнә айын дәрдуһдә, район халқ мәһкәмәсинин ачығ илдәсиндә ба-чаламағдыр.»

Һачы оғлунын мушдубу әминдә дүмдү. Дизи бүкүлдү, о әлектрик вурмуш кими илдәкәләрәдә ерә чөкдү. Арвады ичәридән гишыгырды:

— Киши, яш ерәлә отурма, рүгубәт чәкәрсән.

МИР ЧӨЛАЛ

Һәр кәс өз әмәйинин мәһсулуна бахыб һәззә алыр. Нефтьчи көйдә учан гәйяраһин сәһиндән фәрәһләһин, ламбыгыч топ-топ әлван читләри, палларлары көрүб севинир. Агроном кәһрүбә тахылы илә, бағбан бол мейвәси илә, мүәллим һүнәрли тәләбәси илә, мүһәндис тикдирин әзәмәтли биналар илә фәһр эдир. Азад икитимн зәһмәтәдән доған фәрәһ вә ифтхяры дүһмяя совет адымы йохдур.

Тарлада алаг оту олдуғу кими ичимиздә көһнә дүняядан илшиб галач чиркин нийәтлән адамлар да һәрдыр. Онлардан бири һәмин бу һачы олдуғур. О, өмүрү бою ыздығы иштира долу әризәләри «әскинас кими» бүкүб сығаллайыр, әзизләйир. Дөһәдәнә дүзәлдиб ағардандан сонра пакәтә гоюр, марка вурур, ахшам үстү, гаранлығ чөкәндә шәһәрин мүхтәлиф ерләриндәки почт гутуларындән биринә салыр. Бәйүк икидән кәстәрмиш кими севинмәк әлләрини ошуруду: «Һәрфин атасы янды!».

Һачы оғлу чарпайысында узаныр. Мүхтәлиф адресләрә көндәрдийн имзасыз ызыларын һәрәкәтини, галенин ширин-ширин дүшүнүр: «Чох чәкмәз сәси чыһар. Бу саат материал мәркәздәдир. Дүһән сәһәр почта чатыб. Бу күн кәтиб дәфтәрә салыб. Ахшам чәк сәдрә чатар. Сәдр дә, йоргун олмаса бу күн, дейәк лап сабаһ үстүнә ызар. Бирн күн комиссия тәйин олунар, сабаһ, бири күн һәрфинн вайына отурадыр.»

Һачы оғлу бу һүнәри илә һамыдан, ачығы көлән һәр кәсдән интиғам алмаға чалышыр.

Һачы оғлуны индә ән чох мәшғүл эдән мантйор Чаһанкир иди. Ики күн әввәл Чаһанкир һәйтдә чәғ яндырмышдыр. Демәли, онун иштираһәтини помзушдур. һачы оғлунын арвады әтираз әтмишди ки: «Киши ятыр, пәнчәрәдән ишығ ичәри дүшүб мане олур!».

Чаһанкир чаваб вермишди ки, «Һачы, пәнчәрән өртүн, ишығ дүшмәсин. Ахы һәйтн гаранлығ әләмәк олмас. Яйдыр, биз бурада отуруруғ, охуруруғ, данышырығ, кәлән, кәдән...»

Мантйорун чавабы һачы оғлуна чох ағыр көлмишди. «Бу һәриф дейсән мәнин материалымн аузууну дадмайыб. Яхшы!».

Ики күн сонра һачы оғлу портфел голтуғунда галында чыһнек әддәм кетмишди ки, Чаһанкир нечә нөвбәсиндән гәһһидән көрдү, Чаһанкир салам вериб кечмәк истәйәндә һачы оғлу ону сәхләди, башынн дик галдырыб еничә мейвә вермәйә башлаған чаваб тут ағачына бахды:

— Гоншу,—әди,—бу ағач, дейирләр, кечән ил сән әкмисән?

— Кечән ил йох, дөрд ил әввәл мән әкмишәм.

— Чох һаһағ ерә әкмисән!

— Ағач әкмәк ки хейир иш сайылыр.

Һачы оғлу Чаһанкирин сөзүнү лаға гоуду:

— «Хейир иш, хейир иш!» Бу көһнә патриархал сөзләрдән әл чәкин, чавым! Сабаһ бунун мейвәси төкүлдәндә аяғланачағ. Милчәк ширәйә йычылачағ, орадан да галдыб гоначағ мәнин сүфрама. Милчәйин нечә азар яйдығыны билмирсәним, китаб охумурсәним?

Чаһанкири сөз тутудса да, истеһза илә сорушду:

— Гоншу, сиз һеч ағач әкмисинизми?

— Мән иһйә ағач әкәм кәрәк!

— Бу нийәт ки, сиздә вар, әксәниз дә битмәз!

Чаһанкир буну дейиб галында ичәри кирди, һачы оғлунын иса күчәдә әсәби сәси әшидилди: «Мәнин әкдийим битмәз? Мән һачы оғлуна дейирсән бу сөзү? Көрәрсән! Мән сәнин о гулдур еринә бир тохум әким ки, сәни ериндән дишкәләтсән!».

Һачы оғлу дөрһәл эһнә гайдыб портфелини һирс илә стодун үстүнә атды. күләшмәйә кәдән бир пәһливан кими чәлд союду, арвадыны сәсләди:

— Бу габа мүрәккәб төк, азачағам!

Арвады эринин пәһсиндән хөбәрдар иди. Пәнчәрәләри өртдү, кағыз гәләми сәһмана салды. һачы оғлу отуруб мантйор һағында дөрд сурәтли материал ызды. Бирини ерли милис шәһәсинә, бирини әлектрик идарәсинә, бирини редакция, бирини дә Чаһанкирин ишләдийн назирлиғә.

Мал дили кими үзүн, ағ дили илә пакәтләри яшлайыб бәркәрәк япышдырды, үстүнү чызығлады, сол әли илә адресләри ызды. Материаллары үст-үстә гоюб галын бир китаб илә сыхды.

„КИРПИ“НИН ЧАВАБЛАРЫ

Рәсәм Г. РИЗВАН

Театрларда тамаша гуртарандан сонра

*Дөвәчи хәстәханасынын кечмиш баш
Һәкими Аҗаһүсейн МУСТАФАЕВӘ*

Догрудан да яман дәрлдир... 10 миң 800 манатлыг мебелин отагларыңыздан хәстәхана гайтарылмасына дөзмәк олмәз. Анчәг аталарын, Өзкә атына миңон тез дүшәр! мәсәлини яда салсаныз, үрәиниңиз бәлкә сакит олду.

О ки, галды сизә төһмәт верилмәси... бу да өтүшәр. Дөвләтин эмлакыны эвинә дашыяна медал вермәзләр, „саг ол“ демәзләр... Я төһмәт верәрләр, я да белә адамы ишдән чыхарарлар. Көр нә гәләр хош-бәхтсиниз ки, буларын һәр икиси сизә гисмәт олду, һәм вәзифәдән көтүрүлдү-нүз, һәм дә партиә тәшкилатындан төһмәт алдыныз.

*Сийәзәндә „1 Май“ колхозунун
кечмиш сәдри Әһмәд ИЛҖСОВА*

Мәктубунузу охудум, үрәиниңиз сыхмайын, бу барәдә сиз тәк дейилсиниз. Колхоз тәсәруфатыны дагыдан сәдрәрин һамысынын ахырыны белә көрдүм. Сизин кими сәдрәрин гисмәти ишдән көтүрүлмәк, төһмәт алмаг, я да ашагыз вәзифәйә көчүрүлмәкдир.

О ки, галды материалларын прокурорлуға көндәрилмәси, көрүнүр ишин ичиндән чинайәт гоҳусу кәлир. Йохса тәмиз адамы чекниш-бәркишә салмазлар.

*Губидлы районун Хәндәк кәнди, 7 иллик
мәктәбин мүдирин Турабхан
АБДУЛЛАЕВӘ*

Али савадлы мүәллим олмаг арзунузу мән да алгышлайырам. Бу шәртлә ки, сахта диллоп дүзәлдиб, Чәбрайлә район нәтарюсунда тәсдиг эләтдирәйсиниз. Йохса, ишин үстү ачылар, бинабыр оларсыныз. Нечә ки, олдуруз.

О ки, галды йүксәк дәрәчә илә алдыгыныз мааш пулларынын керәи тәләб әдилмәси, бу барәдә бир сөз дейә билмәрәм. Сахтакарлыгга дөвләтдән алынмыш пул сүмүк олуп богазда галар

Көйчайда вәтәндаш Вәли ВӘЛИЕВӘ

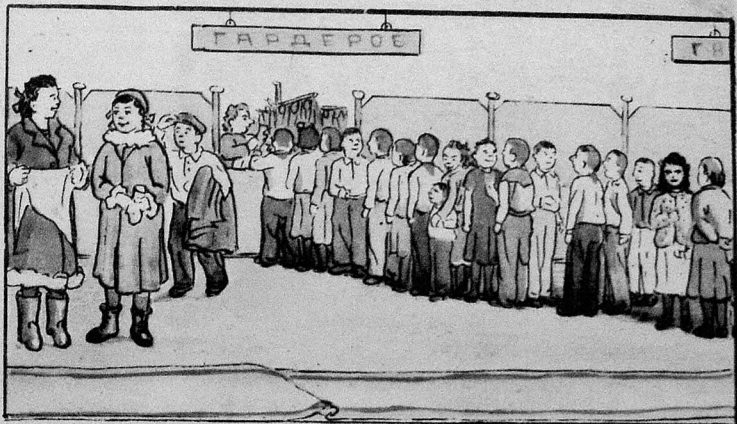
Мәктубунузу охудум. Ананызын сиздән шикайәт әтмәси хошунуза кәлдир. Көрүнүр бир тәрәфдән гоҗалыг, бир тәрәфдән хәстәлики, бир тәрәфдән дә йиңә-сизлики язгы арвады чана кәтириб. Йохса ана үрәйи, сизин кими нанкор оғуларын даш үрәинә бәнзәмәз.

О ки, галды мәнкәмә васитәсилә сиздән мадди ярдым истәмәси, бурада ики фикир ола билмәз. Анадыр, зәһмәт чәкиб, оғул бөйүдү ки, гоҗа вахтында оғул да әлиндән тутсун.

*Евлах районун Гараманлы кәнд һәким
мәнтәгәсинин мүдирин Нәчәф ӘЛИЕВӘ*

Колхоз торпагыны чәпәрләйиб бостан әкәндә вә мәнсулуну дәрбә эвинизә дашыянда демодиниз ки, бу торпаг колхозчуларындыр, ичтимаи малдыр, буна тохунмаг олмәз!

О ки, галды гардашыныз Мәммәд һагындыки данышыглар, бу барәдә һеч һайкүй салмайын. Бир адам ки, ишләмәди, она әмәккүнү язан да, яздыран да чинайәткардыр. Сизин гардашыныз олмасын, лап аллаһын бачысы оғлу олсун, фәргә йохдур.

Ушаглар вә...

Бөйүкләр

КИРПИ КӨМӘК ЭЛӘДИ

„Лениннефт“ трестинин мүдирин К. Әзимов йолдаш редакциямыза билдирмишир ки, „Кирпи“нин 21-чи нөмрасиндә чап әдилмиш „Карнеевин әмәлләри“ сәрләвһәли мәктүбдә кәстәриңлә фактлар тамамилә доғру олдуғундан В. Карнеевә төһмәт верилмишир.

Мүхбир мәктүбларынын бириндә Нуха районунун Кичикдәһнә кәнд һәким мәнтәгәсинин мүдирин А. Аббасовун гаһунсуз һәрәкәтләри гейд әдиллирди. Мәктүб Нуха район ичраййә комитәсинә көндәрилмишиди. Ичраййә комитәсинин сәдри һ. Әбдүррәһимов йолдаш мәктүбдә кәстәриңлә фактларын доғру олдуғуну вә А. Аббасовун вәзифәсиндән чыхарылдыгыны редакциямыза хәбәр вермишиди.

„Кирпи“ журналынын 1953-чү ил 21-чи нөмрасиндә чап әдилмиш „Агроном оғлан“ сәрләвһәли фел’етон Азәрбајчан ССР Мәдәнийәт Назирлијинин Баш радио мәлүмәт идарәсиндә мұзакирә әдилмиш вә маһнын мәтнинин гүсүрү олмасы тәсдиг әдиләрәк, енидән ишләнмәси шаир И. Сәфарли йолдаша тапшырылмишиди.

Охучуларымыздан С. Аллаһвердан йолдаш редакциямыза яздыгы мәктүбдә вәкил А. Кеворкянын мәсләһәтә кәлән вәтәндашлары алладалаг, онлардан пул алдыгыны язмышды.

Редакциямыз бу мәсәләнни йохлаһылмасыны Азәрбајчан ССР Әдлийә Назирлијиндән хәлиш әтмишиди. Әдлийә Назиринин мұавини С. Гафарзадә йолдаш „Кирпи“ журналына яздыгы чавабда кәстәрир ки, мүхбир мәктүбундакы фактлар доғру чыхдығундан Кеворкян вәкиликдән харич әдилмишир.

„Кирпи“ журналынын 1953-чү ил 20-чи нөмрасиндә „Борулар гунода, кағызлар да архивдә“ сәрләвһәли бир фел’етон дәрч әдилмишиди. Артёмнефт трести газма идарәсинин иләк партиә тәшкилатындан көндәрилмиш чавабда дейилри ки, фел’етон партиә ичдәсында мұзакирә олунмуш вә кәстәриңлә фактларын тамамилә доғру олдуғу мұзайән әдилмишир. Буруг устасы Пяткннә вә газмачы Расхожева партиә чөзасы верилмишир.

Редәктор—Әвәз Садыг. Редакция һей’әти: Сүлейман Рүстәм, Сәбит Рәһман, Сүлейман Мәликов, Казым Казымәдә, Гулам Мәммәдли, Рза Шаһвәләд.

„Коммунист“ гәзетинин ишәри. Редакциянын адреси: Бақы, Коммунист күчәси, 11 13, 4-нү гапы, 2-чи мәртбә. Тел. 3-17-27. Абуна гийәти: аймагы 3 манат

ФГ 65802. Сифарш № 778. Тиражы 40 000. Кағыз форматы 70x105. Чана имәлаланмиш 11.1-54.

Аз ССР Мәдәнийәт Назирлијинин 26 комиссар адына мөтбәси. Бақы, Әли Байрамов күчәси, № 3.

Рәссам Г. ЛОМДЗЕ

1290 - ⁰⁵
K71

